

**Мемлекеттік орган - Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі,
жұмыс берушілер - «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы»
акционерлік қоғамы, теміржол көлігінің өзге ұйымдары және
«Қазақстандық салалық теміржол, автомобиль әуе және су көлігі
қызметкерлерінің кәсіби одағы» қоғамдық бірлестігі арасындағы
2024-2026 жылдарға арналған әлеуметтік-экономикалық мәселелер
жөніндегі салалық келісім**

I. Жалпы ережелер

1. Осы мемлекеттік орган - Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі, жұмыс берушілер - «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының, теміржол көлігінің өзге ұйымдарының және «Қазақстандық салалық теміржол, автомобиль, әуе және су көлігі қызметкерлерінің кәсіби одағы» қоғамдық бірлестігінің арасындағы 2024-2026 жылдарға арналған әлеуметтік-экономикалық мәселелер жөніндегі салалық келісім (бұдан әрі – Келісім) – Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 152-бабының 2-тармағына сәйкес әлеуметтік серіктестік тараптары арасында жасалған, салалық деңгейде қызметкерлер үшін еңбек, жұмыспен қамту және әлеуметтік кепілдіктер шарттарын белгілеу жөніндегі тараптардың мазмұны мен міндеттемелерін анықтайтын шарт болып табылады.

2. Осы Келісімнің Тараптары болып Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі (бұдан әрі – Министрлік), «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамы, теміржол көлігінің өзге ұйымдары (бұдан әрі - Жұмыс берушілер) және «Қазақстандық салалық теміржол, автомобиль, әуе және су көлігі қызметкерлерінің кәсіби одағы» қоғамдық бірлестігі (бұдан әрі – Кәсіподақ) табылады.

3. Келісімнің қолданысы Министрлікке, Жұмыс берушілерге, қызметкерлерге және олардың өкілдеріне тарайды.

4. Келісім 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап 2026 жылғы 31 желтоқсанға дейін қолданыста болады.

5. Тараптардың ешқайсысы бір жақты тәртіппен Келісімнің кез келген тармақтарының қолданысын өзгертуге немесе тоқтатуға құқылы емес. Тараптардың кез келгені Келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөніндегі келіссөздердің бастамашысы болуға құқылы. Тараптардың кез келгенінің келіссөздерді бастау туралы ұсынысы басқа Тараптар үшін міндетті болып табылады. Келіссөздердің басталуы туралы жазбаша ұсыныс алған Тараптар он күнтізбелік күн ішінде ұсынысты қарауға және келіссөздерге кірісуге міндетті.

6. Келісімге белгіленген тәртіппен қабылданған барлық толықтырулар оның ажырамас бөлігі болып табылады және онымен бірдей заңды күшке ие болады.

7. Осы Келісім қызметкерлерге және олардың отбасыларына, зейнеткерлерге ұжымдық шарттарға міндетті түрде қосылатын ең төменгі әлеуметтік кепілдіктерді белгілейді және осы кепілдіктерді кеңейтудегі Жұмыс берушілер мен қызметкерлердің құқықтарын шектемейді.

8. Еңбек құқығы нормаларынан тұратын, Келісімнің қолданысы кезеңінде қабылданған және қызметкерлердің әлеуметтік-еңбек және экономикалық жағдайын жақсартатын заңдар мен өзге де нормативтік актілер олар күшіне енген күнінен бастап Келісімнің тиісті тармақтарының қолданысын кеңейтеді.

9. Мемлекеттік басқару органдарын, сала ұйымдарын қайта ұйымдастыру, меншік иелерінің ауысуы осы Келісімнің қолданысын тоқтатуға апармайды.

10. Тараптар осы Келісімді темір жол саласының ұйымдары жұмысының тиімділігін арттыруға, қызметкерлердің өмірлік деңгейін арттыруға, әлеуметтік-экономикалық және еңбек құқықтарын қорғауды нығайтуға бағытталған, келісілген әлеуметтік-экономикалық саясатты жүргізудің жалпы қағидаттарын белгілейтін әлеуметтік серіктестіктің негізгі құжаты деп таниды.

11. Келісімнің Тараптары бір біріне ұйымдардың әлеуметтік-экономикалық жағдайы мәселелері бойынша, Келісімнің орындалу барысы туралы, қызметкерлердің еңбек, кәсіподақ және әлеуметтік-экономикалық құқықтары мен мүдделерін қозғайтын қабылданатын шешімдер туралы ақпаратты толық және уақтылы тапсырады, әлеуметтік-экономикалық проблемалар бойынша өзара консультациялар жүргізеді, еңбек заңнамасының сақталуына бақылау жасауды жүзеге асырады.

II. Тараптардың міндеттемелері

12. Келісім қолданысы мезгілінің аяқталуына үш ай қалғаннан кешіктірмей жаңа Келісімді әзірлеу мен жасау жөніндегі келіссөздерді бастауға міндеттеме алады.

13. Министрлік:

1) ел экономикасының басым саласы ретінде темір жол көлігінің дамуына, оның табысты жұмыс істеуі үшін мемлекеттік қолдау көрсетуге;

2) көлік саласындағы жұмыстың тиімділігін көтеру және жұмыстардың еңбек сыйымдылығын төмендету мақсатында тұтынылатын өнімге, тауарлар мен көрсетілетін қызметтерге бағалардың өзгеруін ескере отырып, реттелетін қызметтерге (бағаларға, мөлшерлемелерге, алымдарға) және жүктерді тасымалдауға арналған тарифтердің дер кезінде индексациялануына жәрдем көрсетуге;

3) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жалпы мемлекеттік мәні бар аса маңызды объектілердің құрылысын қаржыландыруға арналған бюджеттік қаржылардың бөлінуіне көмек көрсетуге;

4) әлеуметтік маңызды облысаралық катынастар бойынша теміржол жолаушылар тасымалдарын жүзеге асырушы тасымалдаушылардың шығындарын республикалық бюджеттен субсидиялауға көмек көрсетуге;

5) теміржол көлігінің ұйымын таратқан кезде босатылатын қызметкерлерді осы Келісімнің және Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасының шарттарына сәйкес еңбекке орналастыру жөніндегі шаралар кешенін жүзеге асыруға:

теміржол көлігінің ұйымын таратқан кезде;

шығындары бюджеттік қаражат есебінен ұзақ мерзімді субсидиялауға жататын әлеуметтік маңызды облысаралық қатынастар бойынша теміржол жолаушылар тасымалдарын жүзеге асырушы тасымалдаушыларды анықтау жөніндегі ашық тендер негізіндегі конкурс қорытындылары бойынша әлеуметтік маңызды маршрутты жаңа тасымалдаушыға тапсыру кезінде (тасымалдау процесіне тартылған қызметкерлердің, соның ішінде кәсіптері тасымалдау процесіне тартылған қызметкерлердің санына тәуелді қызметкерлердің нормативтік санына сәйкес);

б) салалық нормативтік құжаттарды (еңбек жағдайлары мен ақы төлеу, әлеуметтік қорғау мәселелері жөніндегі нұсқаулықтар, ережелер мен ұсыныстар) әзірлеу кезінде Жұмыс берушілермен және Кәсіподақпен саланың және теміржол көлігінің жекелеген ұйымдарының жағдайы және дамуы мәселелері бойынша консультациялар мен пікір алмасулар өткізуге міндеттеме алады.

14. Жұмыс берушілер:

14.1. Еңбекке ақы төлеу, еңбек қатынастары, еңбек және демалыс режимі саласында:

1) Жұмыс берушілер қызметкерлерінің негізгі еңбекақысының үлесін бір жолғы ынталандырғыш төлемдердің есебінсіз, кемінде 75 пайыз мөлшерінде қамтамасыз етуге;

2) ұжымдық шарттарда бірінші разрядты жұмыскердің айлық тарифтік мөлшерлемесінің ең төменгі мөлшерін және тарифтік кестелердегі разрядаралық коэффициенттердің ең төмен мәндерін көздеуге;

3) ауыр жұмыстарда, еңбек жағдайлары зиянды және (немесе) қауіпті жұмыстарда істейтін қызметкерлерге еңбек жағдайының зияндылығы мен өндірістік объектілерді қауіптілік деңгейі бойынша жіктелетін еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау нәтижелері бойынша тарифтік мөлшерлемелеріне (лауазымдық жалақыларына) қосымша ақы төлеуді жүргізуге.

Тарифтік мөлшерлемеге (жалақыға) қосымша төлемдер мөлшерлері жұмыс жағдайларының нақты жайына және жұмыстарды орындаудың ұзақтығына қарай өндіріс объектілерін өндірістік факторлардың зияндылық деңгейлері бойынша еңбек жағдайлары бойынша аттестациялауды жүргізу жөніндегі аттестациялық комиссияның қорытындысы негізінде балдардың жиынтығы бойынша белгіленеді:

0,1-ден 1,0 балға дейін - 5 пайыз мөлшерінде;

1,1-ден 2,0 балға дейін - 8 пайыз,

2,1-ден 3,0 балға дейін - 10 пайыз,

3,1-ден 4,0 балға дейін – 12,0 пайыз,

4,1-ден 5,0 балға дейін – 14,0 пайыз;

5,1-ден 6,0 балға дейін – 16,0 пайыз;

6,1-ден 7,0 балға дейін – 18,0 пайыз;

7,1-ден 8,0 балға дейін – 20,0 пайыз;

8,1-ден 9,0 балға дейін – 22,0 пайыз;

9,1-ден 10,0 балға дейін – 24,0 пайыз;

10 балдан жоғары – 25,0 пайыз»;

4) қызметкерлерді демалыс және мереке күндері жұмыстарды орындауға Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасымен және ұжымдық шарттармен қарастырылған жағдайларда ғана тартуға;

5) уақыттан тыс жұмыс сағаттары үшін еңбекке уақыт бойынша ақы төленетін кездегі күндізгі (сағаттық) тарифтік мөлшерлемені ескеріп, бір жарым еседен кем емес мөлшерде ақы төлеуге. Еңбекке кесімді ақы төлеу кезінде уақыттан тыс жұмыс сағаттары үшін қосымша ақы қызметкердің белгіленген күндізгі (сағаттық) ставкасының елу пайызынан кем емес мөлшерінде төленеді.

Тараптардың келісуі бойынша уақыттан тыс жұмыс үшін бір сағат уақыттан тыс жұмыс үшін кемінде бір сағат демалыс есебімен демалыс сағаттарын беруге рұқсат етіледі.

6) түнгі уақыттағы жұмыстың әрбір сағаты үшін төлемді қызметкердің күндізгі (сағаттық) тарифтік мөлшерлемесінің бір жарым еселенген мөлшерінде жүргізуге.

Жұмыстың түнгі уақыты мереке немесе демалыс күніне сәйкес келген жағдайда еңбекке ақы төлеу түнгі сағаттар және мереке немесе демалыс күндердегі сағаттар үшін ұжымдық шарттардың талаптарына сәйкес жеке төленеді.

7) жұмыс берушіге және қызметкерге байланысты емес себептер бойынша жұмыссыз бос тұру уақытына ең төменгі еңбекақы мөлшерінен төмен емес, жұмыс берушінің кінәсі бойынша - орташа айлық еңбекақының елу пайызынан кем емес мөлшерде төлеуге;

Қызметкердің кінәсі бойынша бос тұру уақыты ақы төлеуге жатпайды.

8) жұмыс уақытының толық емес режиміне көшкен кезде зейнетақы жасына толуга үш және одан кем жыл қалған қызметкерлерге еңбек, ұжымдық шарттарда белгіленген жағдайларда толық жұмыс уақыты режимін (толық жұмыс аптасын) сақтауға;

9) өндіріс жағдайы бойынша күнделікті жұмыс уақытының ұзақтығы сақтала алмайтын жерлердегі тәуліктік үздіксіз жұмыстарда істейтін қызметкерлерге жұмыс беруші қызметкермен (қызметкерлер өкілімен) келісу бойынша жұмыс уақытының жинақталған есебін ай, тоқсан есептік кезеңімен енгізеді. Есептік кезең үшін жұмыс уақытының нормасы алты күндік жұмыс уақытының теңгеріміне сүйену арқылы анықталады.

Жұмыс уақыты мен демалыс уақытын реттеу барлық есептік кезең үшін бекітілген ауысымдық графиктің негізінде жүргізіледі, бұл ретте қабылданған есептік кезеңінің демалыс күндерінің саны осы есептік кезеңнің демалыс күндерінің санына тең болуы тиіс.

10) мыналарды:

а) «Құрметті теміржолшы» белгісімен марапатталған қызметкерлерді материалдық ынталандыруды;

б) Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне және Қазақстан Республикасының өзге нормативтік құқықтық актілеріне сәйкес қосымша ақылар мен үстемелерді төлеуді жүргізуге.

Материалдық ынталандыруды, қосымша ақылар мен үстемелерді төлеу тәртібі мен жағдайларын ұжымдық шарттарда, Жұмыс берушінің актілерінде белгілеуге.

11) еңбекақы төлеу кезінде әрбір қызметкерді оған тиісті кезеңде тиесілі еңбекақының құрамдас бөліктері, жүргізілген ұстаулардың мөлшерлері мен негіздемелері, сондай-ақ төлеуге жататын жалпы ақшалай сома туралы жазбаша нысанда хабардар етуге;

12) міндетті зейнетақы жарналарын жинақтаушы зейнетақы қорына дер кезінде аударылуын қамтамасыз етуге;

13) тұрақты жұмысы жолда өтетін немесе жүріп-тұру сипатындағы қызметкерлерге, сондай-ақ қызметкерлерге қызмет көрсететін учаскелері, елді мекендер шектерінде қызметтік іссапарлар мен жол жүрулер кезінде шығыстарын Қазақстан Республикасының заңнамасына және ұжымдық шарттарға сәйкес өтеуге;

14) олардың жұмысы тасымалдау процесінің үздіксіздігімен, поездар қозғалысының қауіпсіздігімен, еңбек міндеттерін қызмет көрсету учаскелерінің шектерінде жолда және разъездерде тұрақты орындаумен байланысты қызметкерлердің жекелеген санаттарының жұмыс уақыты мен демалыс уақытын Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бекітілетін актілерге сәйкес реттеуге;

15) қызметкерлерге жұмыс орнын (лауазымын) сақтаумен:

а) негізгі жыл сайынғы ақы төленетін еңбек демалыстарын;

б) қосымша жыл сайынғы ақы төленетін еңбек демалыстарын;

в) әлеуметтік демалыстар беруге.

Демалыстардың ұзақтығын, берілуін, ақы және өтемақы төленуінің жағдайларын еңбек, ұжымдық шарттармен белгілеуге.

Қызметкерге жазбаша өтінішінің негізінде еңбекақысы сақталмайтын демалыс беруге.

16) негізгі жұмысынан босатылмай басқа қызметкерлерді олардың біліктілік деңгейін көтеретін екінші бір мамандыққа оқытуға тартылатын білікті қызметкерлердің жұмысына ақы төлеуге;

17) оқуда, біліктілігін көтеру немесе қайта даярлауда болған кезең ішінде қызметкердің бұрынғы жұмыс орнын (лауазымын) және еңбекақысын сақтауға;

18) қызметкерлердің жекелеген санаттарының тарифтік мөлшерлемелерін (жалақыларын) көтеру, жұмысты аса қиын метеорологиялық жағдайлар кезеңінде (аяздар, борандар, үйінділер, аптап) үнемі ашық ауада орындайтын, кесімді еңбекақы алатын жұмысшыларға белгіленген өндірім нормаларын төмендетуге және арнайы үзілістер беруге (төлем жасау тәртібі мен регламенті еңбек, ұжымдық шарттармен белгілсін);

14.2. Жұмыстан босатылатын қызметкерлерді жұмыспен қамту және әлеуметтік қорғау саласында:

1) жұмыс орындарын қысқартуға немесе еңбек жағдайларының нашарлауына әкеліп соғатын Жұмыс берушінің (меншік иесінің) бастамасы бойынша ұйымдарды таратқанда, құрылымдық бөлімшелерді жапқанда, меншік нысанын өзгерткенде, өндірісті толықтай немесе ішінара тоқтатқанда Кәсіподақты алдын ала (кем дегенде бір ай бұрын) хабардар етуге және

қызметкерлердің әлеуметтік, еңбек құқықтары мен мүдделерін сақтауға қатысты барлық мәселелер бойынша келіссөздер жүргізуге;

2) жұмыс көлемі азайған жағдайда жұмыс істеушілердің санын, бірінші кезекте:

а) кадрлардың табиғи кемуі және оларды қабылдауды уақытша шектеу;

б) меншікті қаражаты есебінен кадрларды қайта оқыту, қайта даярлау жөніндегі іс-шаралар;

в) кадрларды бөлімшенің ішінде босаған жұмыс орындарына ауыстыру;

г) қызметкерлерді уақытша және маусымдық жұмыспен қамтуды пайдалану;

д) жұмыстан босатуға балама уақытша шара ретінде толық емес жұмыс күнін қолдану;

е) ұйымның құрылымдық бөлімшелері ішінде орын ауыстыру, тұрғын үй беру немесе оны жеңілдікпен сатып алу үшін жағдайлар жасап, қызметкер мен оның отбасы мүшелерінің жол ақысын төлеп және басқа да жеңілдіктер беріп жаңа жұмыс істейтін жерге көшіру;

ж) еңбек шарты тараптарының уағдаластығы бойынша ауыстырған сәттен бастап үш ай бойында бұрынғы жұмыс орны бойынша орташа еңбекақысын сақтау арқылы басқа, тұрақты еңбекақысы төмен жұмысқа ауыстыру есебінен реттеуге;

3) өндіріс көлемдерінің төмендеуіне, ұйымдардың қайта ұйымдастырылуына, таратылуына байланысты жұмыстан босатылатын қызметкерлерді әлеуметтік қолдаудың келесі шараларын жүзеге асыруға:

а) жұмыспен қамту мәселелері жөніндегі уәкілетті органға қызметкерлердің санының немесе штатының қысқаруына байланысты қызметкерлердің алдағы босатылуы, лауазымдары мен кәсіптері, мамандықтары, біліктілігі мен еңбекақы мөлшері, босатылатын қызметкерлер және олар босатылатын мерзімдер көрсетіле отырып, оларға қатысты болуы мүмкін қызметкерлердің саны мен санаттары туралы босату басталғанға дейін кемінде бір ай бұрын ақпарат беруге;

б) жұмыстан босатылатын қызметкерлерді жұмыстан босатылардан кем дегенде бір ай бұрын жазбаша хабардар етуге;

в) өз бетімен жұмыс іздеу үшін оларға аптасына бір күн немесе әр жұмыс күнінде екі сағат уақыт беруге;

г) жұмыстан босатылатын қызметкерлерге Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес орташа айлық еңбекақы мөлшерінде өтемақы және екі орташа айлық еңбекақы мөлшерінде қосымша өтемақы төлеу (төлем шарттары еңбек, ұжымдық шарттарда атап көрсетіледі);

4) жұмыстан босатылатын қызметкерлердің тиісті қайта даярлаумен бос жұмыс орындарына басымдылықпен орналастырылуын қамтамасыз ету. Ұйымның қаражаты есебінен қызметкерлердің қайта мамандануын (басқа кәсіптерге оқыту), оқу кезінде олардың еңбекақысының жетпіс бес пайызын төлеу арқылы жүзеге асыру;

5) штат санын қысқартқан кезде жұмыста қалдырудың артықшылық құқығын;

а) жалғыз асыраушы немесе мүгедек балаларды тәрбиелеуші болып табылатын қызметкерлерге;

б) төрт және одан көп баласы бар көпбалалы отбасылардың ата-аналарына;

в) теміржол көлігінде: ерлерге - кем дегенде 25 жыл, әйелдерге - 20 жыл жұмыс істегендерге;

г) «Құрметті теміржолшы» белгісімен марапатталғандарға беру.

Қызметкерлер штаты ұлғайтылған кезде соңғы алты ай ішінде штаттың қысқартылуына байланысты жұмыстан босатылған қызметкерлерге бар бос орындар туралы оларға жазбаша хабарлама жіберу арқылы хабарлау (егер қызметкер жазбаша хабарламаны алғаннан кейін он күн ішінде ұйымға жүгінбесе, ол жұмысқа орналасудың артықшылық құқығынан айырылады).

б) штат қысқартылған жағдайда саланың бөлімшелеріндегі жұмысқа еңбек шарттары Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 52-бабы 1-тармағының 4), 8-18), 21), 22) тармақшаларымен карастырылған негіздер бойынша бұзылатын қызметкерлерден басқа темір жол көлігінде кем дегенде 20 жыл жұмыс істеген, жасы бойынша зейнеткерлікке шығу құқығының басталуына дейін үш жыл қалған қызметкерлерге кепілдік беруге;

7) мерзімді әскери қызметке немесе әскери жиындарға шақыртуға жататын қызметкерлерге әскерге басқарудың жергілікті органдардың шақырылуы туралы шақыру қағазы болған кезде медициналық комиссия өту кезеңінде жұмыс орны бойынша жұмыс орнын (лауазымын), еңбек ақысын сақтауға, ал мерзімді әскери қызмет немесе әскери жиындар өту кезеңінде еңбекақысы сақталмайтын демалыстар беруге.

14.3. Еңбек шарттарын және еңбекті қорғауды, өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласында:

1) қазіргі заманғы технологияларды қолданумен персоналды еңбекті қорғауға оқытуға, кешенді дайындауға және еңбекті қорғау жөніндегі құқықтық мәдениетті көтеруге, өндірістік жарақаттанушылықты және кәсіби ауруларды төмендетуге бағытталған іс-шараларды қаржыландыру жөнінде шаралар қабылдауға;

2) өнеркәсіптік және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жүйесін жетілдіруге;

3) еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғау жағдайларын жақсарту жөніндегі іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз етуге:

а) арнайы киім мен аяқкиімге, жұмыс орындарында еңбек жағдайларын жақсартуға, оларды профилактикалық өңдеу құралдарымен, жуу және дезинфекциялау құралдарымен, медициналық қобдишамен, сүтпен немесе оған теңестірілген тамақ өнімдерімен және (немесе) диеталық (емдік және профилактикалық) тамақтануға арналған арнайы өнімдермен, жеке және ұжымдық қорғану құралдары шығындарын есепке алмағанда, жыл сайын мақсатты түрде еңбекақы төлеу қорынан кемінде 1 пайыз мөлшерінде қаражат бөлуге;

б) өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестациялауды жүргізуге;

в) өндірістік объектілерді еңбек жағдайлары бойынша аттестациялау нәтижелері бойынша профилактикалық мақсатта сүт немесе басқа тең дәрежелі азық-түліктер беруге;

г) жұмыс орындарын жетілдіру кезінде ұйымдардың, цехтардың, учаскелердің, ауысымдар мен жеке жұмыс орындары жұмысының технологиялық процесіне тиісті түзетулер енгізуге;

4) Кәсіподақ тарапынан еңбек қауіпсіздігі және қауіпсіздік техникасы жағдайына қоғамдық бақылауды жүзеге асыру үшін жағдайлар жасауға;

5) жұмыс істеушілерді арнайы киіммен, аяқ киіммен, жеке қорғану құралдарымен, жуғыш, дезинфекциялаушы құралдармен еңбек, ұжымдық шарттармен белгіленген нормалар бойынша және мерзімде қамтамасыз ету;

б) жұмысы поездар қозғалысымен және жолаушыларға қызмет көрсетумен байланысты, бекітілген тізбеге сәйкес жұмыс уақытында нысандық киім кию міндетті болып табылатын қызметкерлерге белгіленген нормативтер бойынша нысандық киімді (қарастырылған айырым белгілерімен және аксессуарларымен) ақысыз беруді жүргізу;

7) қызметкерлерді олардың еңбек қызметі барысында оларға жұмыс орындарын (лауазымын) және орташа еңбекақысын сақтай отырып, жұмыс берушінің қаражаты есебінен міндетті мерзімді медициналық тексеруді жүргізу;

8) жұмыс орындарында санитарлық нормаларға сәйкес салауатты еңбек жағдайларын қамтамасыз ету және қызметкерлерді жұмыс орнында қауіпсіз еңбек жағдайлары қамтамасыз етілмеген жағдайда міндеттерін орындауға тартпау;

9) уәкілетті органдардың талабы бойынша жұмыс тоқтатылған жағдайда, оған орташа еңбекақысын сақтай отырып, қызметкерді басқа жұмыс орнына ауыстыру;

10) өндірістегі жазатайым оқиғаның немесе кәсіби аурудың нәтижесінде жұмыс істеу қабілетін толық немесе ішінара жоғалтқан қызметкерге, ал қызметкер қайтыс болғанда оны алуға құқығы бар тұлғаларға бір реттік жәрдемақы төлеу және денсаулығына келтірілген зиян немесе қызметкердің өлімі үшін еңбек, ұжымдық шарттарда белгіленген тәртіппен және мөлшерде, алайда Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделгеннен төмен болмайтын мөлшерде залалды өтеу.

14.4. Әлеуметтік кепілдіктер саласында:

1) ұжымдық шарттарды әзірлеу кезінде әлеуметтік жеңілдіктер мен кепілдіктер беру саласында бірыңғай саясатты жүзеге асыру;

2) Жұмыс берушінің бюджетінде қаражат болған кезде медициналық сақтандыру жүйесі арқылы немесе медицина мекемелерімен тікелей шарттар жасасу жолымен саланың барлық қызметкерлеріне Қазақстан Республикасының емдеу мекемелерінде медициналық қызметтің көрсетілуін қамтамасыз ету;

3) ұжымдық шарттарда еңбек жағдайлары зиянды және (немесе) қауіпті жұмыстармен айналысатын, сондай-ақ жұмысы поездар қозғалысының қауіпсіздігімен байланысты қызметкерлерге Қазақстан Республикасының

заңнамасымен белгіленген зейнеткерлік жасқа толғанға дейін салалық жәрдемақы енгізу мәселесін қарастыру;

4) ұжымдық шарттарда қайтыс болған қызметкерлер мен зейнеткер-теміржолшылардың отбасыларына материалдық көмек көрсету жөніндегі шараларды (Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленген, жерлеуге арналған кепілдіктердің ақысыз көрсетілетін қызметтер мен жәрдемақылардың тізбесіне қосымша) қарастыру;

5) уақытша еңбекке жарамсыздығы бойынша еңбек, ұжымдық шарттарда көзделген, алайда Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленгеннен кем емес мөлшерлерде әлеуметтік жәрдемақылар төлеу;

6) ұжымдық шарттарда аралықтарда, бөлу пункттерінде және станцияларда тұратын теміржолшыларды сапалы сумен жабдықтауды жақсарту жөніндегі шараларды белгілеу;

7) ұжымдық шарттарда зейнеткерлікке шыққан қызметкерлерге материалдық көмек көрсету тәртібін, мөлшерін белгілеу және әлеуметтік қолдау көрсету тәртібін айқындау;

8) бірінші және екінші топ мүгедектігі, зейнеткерлік жасқа толуы бойынша зейнеткерлікке шығуына байланысты темір жол көлігі ұйымдарынан жұмыстан босатылған кезде қызметкерлерге біржолғы өтемақы төлеу;

Бір жолғы өтемақыны төлеу шарттары мен мөлшерлерін ұжымдық шарттарда қарастыру.

9) Жұмыс берушілердің ішкі құжаттары шеңберінде қызметкерлерді сауықтыру үшін санаторлық-курорттық емдеуге жолдамаларды жеңілдік бағамен беру немесе қызметкерлерге санаторлық-курорттық емдеуге арналған шығындарын толық/ішінара ақшалай өтеу мүмкіндігін қарастыру;

10) темір жол көлігіндегі жұмыс қызметкерді адал еңбегі үшін мерейтойлық даталарға: әйелдер үшін 55 жасқа, ерлер үшін 60 жасқа толуына байланысты біржолғы көтермелеуді жүргізу. Шарттары мен мөлшерлерін ұжымдық шарттармен қарастырылсын;

11) жыл сайын теміржолшылар балаларының жазғы демалысы мен жаңа жылдық ертеңгіліктерін ұйымдастыруға және жаңа жылдық сыйлықтарға қаражат қарастыру. Тәртібі мен шарттары ұжымдық шарттармен және Жұмыс берушінің актілерімен белгіленсін;

12) тұрғын үйлері жұмыс орнынан екі километрден артық қашықтықта болғанда және қоғамдық көлік болмағанда қызметкерлерді жұмыс орнына және кері қарай қызметтік көлікпен тасымалдауды жүзеге асыру. Тәртібі, шарттары мен мөлшерлері ұжымдық шарттармен қарастырылсын;

13) 3, 4, 5-класс станцияларына, озу пункттеріне және разъездерге жұмыс істеуге келген жас маман-теміржолшыларға үстемелер қарастыру және орналасуға материалдық көмек көрсету (материалдық көмекті көрсету тәртібі мен мөлшерін еңбек және ұжымдық шарттармен белгіленсін);

14) кадрларды желілік станцияларда және бөлек пункттерде бекіту үшін оларды тұрғын үймен қамтамасыз ету бойынша шаралар қарастыру;

15) қызметкерлерге және олардың асырауындағылардың біреуіне, өндірістегі жазатайым оқиғаның нәтижесінде қайтыс болған қызметкерлердің балаларының біреуіне (балалар 18 жасқа толғанға дейін) жылына бір рет

(баратын жеріне және кері қарай) Қазақстан Республикасының және Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің аумағы бойынша ақысыз жол жүруді беру. Тәртібі мен шарттары ұжымдық шарттармен белгіленсін;

16) темір жол көлігі ұйымдарынан шыққан, жұмыс істемейтін зейнеткерлерге Қазақстан Республикасының және Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің аумағы бойынша теміржол көлігінде жылына бір рет (барып-қайту) жол жүруге арналған шығыстарын өтеуді жүргізу. Тәртібі мен шарттары ұжымдық шарттармен белгіленсін;

17) сала қызметкерлерін және олардың балаларын темір жол бейініндегі жоғары және орта кәсіби білім беру ұйымдарында қажетті техникалық мамандықтарға оқытуға қаражат қарастыру. Тәртібі мен шарттары еңбек, ұжымдық шарттармен және Жұмыс берушінің актілерімен белгіленсін.

14.5. Кәсіподақ қызметінің кепілдіктері:

1) Кәсіподақтың құқықтарын сақтауға, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес кәсіподақ органдарының қалыпты қызмет етуі үшін қажетті жағдайлар туғызуға;

2) Кәсіподаққа Жұмыс берушінің Келісіммен және ұжымдық шарттармен қарастырылған міндеттемелерін орындауы туралы қажетті ақпаратты беруге;

3) кәсіподақ органдарына олардың қызмет етуіне қажетті жайларды, жиһаздарды, ұйымдастыру техникасын, байланыс құралдарын ақысыз пайдалануға беруге;

4) Кәсіподақ мүшелерінің, ұжымдық шарттарға қосылған қызметкерлердің жазбаша келісімімен еңбекақы төлеумен бір мезгілде бухгалтерия арқылы мүшелік және ерікті жарналарды ұстап қалуға және Кәсіподақ шотына аударуға;

5) егер мұның алдында теміржол көлігі ұйымдарында жұмыс істесе теміржол көлігіндегі жұмыс өтіліне салалық кәсіподақ ұйымындағы жұмыс кезеңін есептеуге;

6) сайланбалы кәсіподақ органдарының негізгі жұмыстан босатылмаған мүшелеріне олардың қоғамдық міндеттерін орындауына орташа еңбекақысын сақтай отырып, жұмыстан бос уақыт беруге (қоғамдық міндеттерді орындауға уақыт беру тәртібі ұжымдық шарттармен белгіленеді);

7) өндірістік жұмыстан босатылмаған кәсіподақ органдарының басшылары жоғары тұрған кәсіподақ органының дәлелді пікірінсіз тәртіптік жазаға тартыла алмайды.

Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 58-бабы 14-тармағының 1), 4), 8) – 18), 21), 22) тармақшаларымен қарастырылған жағдайлардан басқада оларды сайлау өкілеттіктері аяқталғаннан кейін бір жылдың ішінде жұмыс берушінің бастамасы бойынша жұмыстан босатуға жол берілмейді;

8) кәсіподақ органдарында сайланбалы лауазымдарға сайлануы салдарынан өндірістік жұмыстан босатылған қызметкерлерге олардың сайлану өкілеттіктері аяқталғаннан кейін бұрынғы жұмысы (лауазымы) немесе сол ұйымда соған тең дәрежелі жұмыс беруге;

9) делегаттарға, сайланбалы кәсіподақ органдарының өндірістік жұмыстан босатылмаған мүшелеріне, қызметкерлерге поездың купелік

вагонында жол жүру құжаттарына ақы төлеуге және конференцияларға, кәсіподақ съездеріне және басқа кәсіподвқтың іс-шараларына қатысуға байланысты іссапарлық шығыстарының өтелуін қамтамасыз етуге міндеттеме алады.

15. Кәсіподақ:

1) Қазақстан Республикасының заңнамасын, жарғының ережелерін, кәсіподақ органдарының шешімдерін сақтауға;

ұжымдық шарт, салалық, өңірлік, бас келісімдер бойынша міндеттемелерді орындауға;

өкілеттіктер шегінде әлеуметтік-еңбек жанжалдарының алдын алу жөнінде шаралар қолдануға;

кәсіподақ мүшелерінің Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген ереуілдерді, бейбіт жиналыстарды ұйымдастыру және өткізу тәртібін сақтауын қамтамасыз етуге;

кәсіподақ мүшелері мен ұжымдық шартқа қосылған қызметкерлер арасында олардың құқықтық, оның ішінде Қазақстан Республикасы еңбек заңнамасының негіздері, сондай-ақ ұжымдық шарт ережелері бойынша сауаттылығын арттыру, келіссөздер жүргізе алу және еңбек дауларында консенсустарға қол жеткізу дағдыларын дамыту жөнінде түсіндіру жұмысын жүргізуге;

қызметкерлердің ішкі еңбек тәртібі мен еңбек тәртібі қағидаларын, сондай-ақ еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау қағидаларын сақтауына жәрдемдесуге;

жарғыда айқындалған шарттарда және тәртіппен кәсіподақ мүшелеріне ақшаның түсуі және жұмсалыуы туралы ақпарат беруге;

кәсіподақ мүшелері болып табылмайтын қызметкерлердің жазбаша өтініштері негізінде олардың мүдделерін кәсіподақ мүшелеріне арналғандай шарттарда білдіруге;

сайланған немесе қайта сайланған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жұмыс берушіге сайланбалы кәсіподақ органдарының негізгі жұмысынан босатылмаған мүшелері туралы ақпарат беруге;

2) сенім мен өзара түсіністік негізінде әлеуметтік әріптестікті дамытуға;

3) Кәсіподақ мүшелерінің және ұжымдық шартқа қосылған қызметкерлердің әлеуметтік-еңбек құқықтары мен мүдделерін мына мәселелер:

а) олардың өмір сүру деңгейін көтеру;

б) жұмыстан шығу және жұмыспен қамтуға жәрдемдесу;

в) жұмыс уақыты мен демалыс уақыты режимін сақтау бойынша қорғауға.

4) осы Келісім орындалған жағдайда өндірісте еңбек қақтығыстарына және жұмыстың тоқтатылуына жол бермеуге;

5) салауатты өмір салтын насихаттау жөніндегі жұмысты жүргізуге, қызметкерлердің, мүгедектердің санаторлық-курорттық емделуін, сондай-ақ теміржолшылар балаларының демалуы мен сауықтырылуын қамтамасыз ету жөніндегі жұмысқа қатысуға;

б) өндірісте қауіпсіз және салауатты еңбек жағдайларының жасалуына қоғамдық бақылауды жүзеге асыруға.

Өндірістегі жазатайым оқиғаларды тексеруге, оларды болдырмау жөніндегі шараларды әзірлеуге қатысуға, зардап шегушілердің негізсіз айыпталуына жол бермеуге;

7) еңбек міндеттерін орындауына байланысты алған жарақаттан немесе денсаулығына келтірілген басқа зақымданулардан қызметкерге келтірілген зиянды Жұмыс берушінің уақтылы және толық өтеуі мәселелерін, сондай-ақ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес біржолғы жәрдемақыны төлеу мәселелерін шешу кезінде өндірісте зардап шеккен қызметкерлерге және қаза болғандардың отбасыларына ақысыз консультациялар беруге және құқықтық көмек көрсетуге;

8) Кәсіподақтың еңбекті қорғау және экологиялық қауіпсіздік мәселелерімен айналысатын өкілдерін оқытуды жүргізу, осы саладағы жұмыстың оң тәжірибесін зерделеуге және таратуға;

9) еңбекті қорғау жөніндегі техникалық инспекторлардың жұмысын жетілдіруге;

10) мемлекеттік билік органдарында, Жұмыс берушінің алдында, сот және басқа органдарда Кәсіподақ мүшелерінің және ұжымдық шартқа қосылған қызметкерлердің құқықтары мен мүдделерін білдіруге және қорғауға, сотқа талап арыздарын беруге, прокуратура алдында Кәсіподақ мүшелерінің және ұжымдық шартқа қосылған қызметкерлердің құқықтары мен заңды мүдделеріне нұқсан келтіретін нормативтік және құқықтық актілерге наразылық білдіру туралы өтінуге;

11) Кәсіподақ мүшелеріне және ұжымдық шартқа қосылған қызметкерлерге ұйымдастырушылық, консультативтік, құқықтық және Кәсіподақ қаражатынан материалдық көмек көрсетуге;

12) Жұмыс берушілерге Кәсіподақтың Келісімде көзделген міндеттемелерді орындауы туралы қажетті ақпаратты беруге міндеттеме алады.

III бөлім. Теміржол саласының бағдарламалық және стратегиялық құжаттарын қарау тәртібі

16. Бағдарламалық және стратегиялық құжаттарды әзірлеу мен іске асырудың үйлестірушісі Министрлік болады.

17. Бағдарламалық және стратегиялық құжаттарды әзірлеудің, оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізудің бастамашысы болуға Келісім Тараптарының кез келгені құқылы.

18. Саланың бағдарламалық және стратегиялық құжаттарының мазмұны бойынша ұсыныстарды Әлеуметтік серіктестік және әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі салалық комиссия (бұдан әрі – Комиссия) қарайды, ол келісілген ұстанымды түпкілікті әзірлеу үшін ұжымдық келіссөздер мен өзара консультациялар жүргізеді.

IV бөлім. Салада әлеуметтік серіктестікті және диалогты дамыту

19. Тараптар әлеуметтік және экономикалық даму және еңбек қатынастарын реттеудің негізгі мәселелері бойынша шешімдер қабылдау

кезінде оның мүмкіндіктерін неғұрлым тиімді пайдалану үшін әлеуметтік серіктестікті одан әрі дамытуды қамтамасыз ету қажет деп санайды.

20. Тараптар:

тұрақты жұмыс істейтін салалық Комиссия құру;

Комиссияның Тараптардың мүдделерін келісудегі рөлін көтеруге бағытталған шараларды іске асыру;

әлеуметтік-экономикалық саясаттың негізгі бағыттары бойынша консультациялардың тұрақты жүргізуді қамтамасыз ету;

Комиссияның әлеуметтік-еңбек және олармен байланысты экономикалық қатынастар мәселелері жөніндегі жобалар мен өзге нормативтік құқықтық актілерді дайындау мен талқылауға қатысуына қатысты Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі нормаларының орындалуын, олар бойынша Комиссия пікірін есепке алу;

Келісімнің орындалуы және олардың мазмұнының нақтылануы;

Комиссиялардың өкілеттіктерін айқын шектеу және кеңейту;

ұжымдық шарттар мен келісімдердің орындалмағаны үшін жауапкершілікті күшейтуді қамтамасыз ету;

әлеуметтік серіктестік жүйесінің жұмыс істеуі мен дамуын, әлеуметтік-еңбек қатынастарын шарттық реттеу мен ұжымдық еңбек дауларын шешудің тиімділігін арттыруды қамтамасыз ететін құқықтық базаны жетілдіруге бағытталған ұсыныстарды дайындау жөніндегі бірлескен жұмысты жалғастыру;

әлеуметтік серіктестік жүйесін және салалық және өңірлік деңгейлерде оның институттарын дамытуға жәрдемдесу жөнінде өздеріне міндеттемелер алады.

V бөлім. Әлеуметтік еңбек қақтығыстары мен ереуілдердің алдын алу және болдырмау жөніндегі іс-шаралар

21. Тараптар Келісімнің қолданыс кезеңінде ұжымдық еңбек даулары мен ереуілдердің пайда болуын туғызуы мүмкін себептер мен жағдайлардың алдын алу шараларын қабылдауға уағдаласты.

22. Тараптар еңбек дауларын тек бітістіру рәсімдері жолымен шешуге және олар кейіннен заңсыз деп танылуы мүмкін іс-қимылдарға жол бермеуге міндетті.

23. Тараптар Қазақстан Республикасының Еңбек кодексімен, ұжымдық шарттармен және Жұмыс берушінің актілерімен белгіленген, ұйымдардың Қызметкерлерімен тікелей де және олардың өкілдері арқылы да әлеуметтік-еңбек мәселелері бойынша түсіндіру жұмыстарын жүргізеді, ұсыныстарды қарайды, келіссөздер мен консультациялар жүргізеді.

24. Кәсіподақтар:

Жұмыс берушілерге еңбек тәртібін нығайту мәселелерінде көмектеседі, ұжымдық шарттар ережелерін түсіндіреді;

ұжымдық еңбек дауларын шешу кезінде бітістіру рәсімдерін, еңбек төрелігін, делдалдықты барынша қолданады;

Келісімнің қолданыс кезеңінде Жұмыс беруші өзіне қабылдаған міндеттемелерін орындаған жағдайда ереуілдердің пайда болуына жол бермейді;

Жұмыс берушілерді Кәсіподақтың алқа органдарының шешімдері туралы хабардар етеді, жоспарланып отырған ұжымдық іс-қимылдар туралы уақтылы ескертеді;

өзінің бастамасы бойынша жұмыс қарқынын төмендетуге, ереуілдік қозғалыстар мен өндірістің қалыпты барысының өзгерулерін туғызатын өзге бұзушылықтарды ұйымдастыруға және өзге де бұзушылықтарға жол бермейді. Төтенше сипаттағы ескерту шараларын (аштық, жұмысты тоқтату және (немесе) уақытша тоқтату, жұмысқа шықпай және т.б.) қызметкерлер, қызметкерлердің өкілдері тек бітістіру рәсімдерін өткізгеннен кейін Қазақстан Республикасының заңнамасымен қарастырылған жағдайларда және негіздерде ғана қабылдай алады.

VI бөлім. Қабылданған міндеттемелердің орындалуы үшін тараптардың жауапкершілігі

25. Тараптар осы Келісімді әлеуметтік серіктестіктің негізгі құжаты деп таниды. Келісімге қол қойған әрбір Тарап өздерінің өкілеттіктері шектерінде өз жауапкершілігін мойындайды және пайда болатын проблемаларды шешуде ынтымақтасуға міндеттеме алады.

26. Осы Келісім бойынша міндеттемелердің бұзылуына және орындалмауына кінәлі Тарап Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленген тәртіппен жауапкершілік алады.

27. Келісімді өзгерту және оған толықтырулар енгізу туралы ұсыныстарды Тараптардың кез келгені енгізе алады, Комиссиямен қаралады және Министрліктің, Жұмыс берушілердің, Кәсіподақтың бірлескен шешімімен қабылданады және Келісімге қосымшалар түрінде ресімделеді.

VII бөлім. Келісімнің орындалу барысына бақылау жасау

28. Осы Келісімнің орындалуына бақылау жасауды Комиссия жүзеге асырады.

29. Комиссия жылына бір реттен кем емес Келісімнің орындалу барысын қарайды және нәтижелерді салалық газетте жариялайды.

30. Келісімнің бұзылу фактілері анықталған жағдайда Комиссия оған жол берген тұлғаларға бұзушылықтарды жою туралы жазбаша нысанда ұсыныстар жолдайды.

Тараптар 7 күндік мерзімнен кешіктірмей өзара консультациялар жүргізуге және Келісімге толықтыру болып табылатын жазбаша түрде шешім қабылдауға міндетті.

31. Егер Келісімнің қандай да бір ережелері Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес келмейтін болса немесе Қазақстан Республикасы

заңнамасының өзрегулерінің нәтижесінде оған қарама-қайшыи келетін болса, онда Келісімнің мұндай ережелері қолдануға жатпайды.

Бұл жағдайда Тараптар Келісімге тиісті өзгерістер енгізген сәтке дейін Қазақстан Республикасының заңнамасын басшылыққа алады.

32. Келісімнің мәтіні салалық газетте жарияланады.

Осы Келісімге қол қойғандар:

**Қазақстан Республикасының
Көлік министрі**

С.Ә.Аблалиев

**«Қазақстан темір жолы»
ұлттық компаниясы»
акционерлік қоғамы
Басқарма Төрағасының
орынбасары**

Қ.Е.Әлмағамбетов

**«Қазақстандық салалық
теміржол, автомобиль, әуе
және су көлігі
қызметкерлерінің кәсіби
одағы» қоғамдық
бірлестігінің Төрағасы**

О.Т.Ахметбаев

Осы Салалық келісімге қосылған теміржол көлігі ұйымдары:

«ҚТЖ-Жүк тасымалдары» ЖШС
Бас директоры
(Басқарма Төрағасы)

В.В.Петров

«Жолаушылар тасымалы»
акционерлік қоғамының
Басқарма Төрағасы (Бас директоры)

Ж.Ж.Тайжанов

«Вагонсервис» акционерлік
қоғамының Басқарма Төрағасы
(Бас директоры)

Г.С.Аманбаев

«Әскерилендірген темір жол күзеті»
ЖШС Бас директоры
(Басқарма Төрағасы)

А.С.Майкеш

«Қазтеміртранс»
акционерлік қоғамының
Басқарма Төрағасы
(Бас директоры)

Қ.Ә.Сәуірбаев

«KTZ Express»
акционерлік қоғамы
Басқарма Төрағасының
(Бас директорының)
міндетін атқарушы

К.К.Тапалов

«Теміржолсеу» акционерлік
қоғамының Бас директоры
(Басқарма Төрағасы)

Т.К.Қойшығұл

«ҚТЖ - Жолаушылар локомотивтері»
ЖШС Басқарма Төрағасы
(Бас директоры)

М.Ж.Медеубаев

«Кедентранссервис»
акционерлік қоғамы
Бас директорының
міндетін атқарушы

Н.Ш.Дүйсембинов

«Құрық порты» ЖШС

Бас директорының міндетін атқарушы

С.Жампусұлы